D. ANTONII
GOMEZII
OPERA OMNIA
AUCTA, INDICE GENERALI

ADORNATA,

ET DUOBUS TOMIS DISTINCTA:

D. ANTONII GOMEZII,

IN ACADEMIA SALMANTICENSI
Juris Civilis Primarii Profeſſoris,

VARIÆ RESOLUTIONES
JURIS CIVILIS, COMMUNIS ET REGII,
TOMIS TRIBUS DISTINCTÆ,

Quorum { I. Ultimarum Voluntatum
II. Contractuum
III. Delictorum } materias continet.

Quibus acceſſerunt eruditiſſimæ Annotationes EMANUELIS SOAREZ A RIBEIRA J.V.D.
EDITIO NOVA, CUI PRÆTER ADDITIONES ET NOTAS EDITIONIS Salmanticæ anni 1579. nuſquam alibi impreſſas.

Adjungitur novus ad calcem totius Operis Index ſeu Repertorium, operâ & ſingulari ſtudio nobilis JOANNIS BAPTISTÆ ANTONII, Juris utriuſque Doctoris & in Curia Parlamenti, [illegible] Lugdunenſibus Patroni.

LUGDUNI,
Sumptibus ANTONII SERVANT.

M. DCC. XXXIII.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

EMANUELI
SOAREZ DIAS,
VIRO ORNATISSIMO,
& Chariſſimo Conſobrino,

EMANUEL SOAREZ A RIBEIRA, P.S.

PRÆCLARISSIMUM profectò, ac ſanctiſſimum Papiniani Juriſconſultorum coryphæi elogium illud eſt, ornatiſſime & chariſſime Conſobrine Emanuel, quo ille hominis intereſſe cenſet hominem beneficio affici. Cùm enim naturalis quædam & inviolabilis inter omnes homines ſocietas ſit, quippe qui ex iiſdem in eadem gignamur, atque univerſi hujus Orbis, qui unus omnia, tum divina, tum humana complecti, & concludere videtur, membra ſimus; nemo rationis compos dubitare poterit, quin & verſus ille in pectore, atque ore geri perpetuò debeat, Homo ſum, humani nihil à me alienum puto, & quacumque ſeſe occaſio tulerit, hominibus inter ſe uſui homines eſſe oporteat, non exiguam inde ad ſeipſos utilitatem redundare arbitrantes; quinimò cùm verus vitæ noſtræ ſcopus, ac finis in eo totus poſitus ſit, ut Deum Optimum Maximum, quoad fieri poterit, noſcamus, ſequamur, imitemur, nihilque æquè incomparabilibus illius factis eluceſcat, quàm perennis quidam, ac largiſſimus bonitatis, benignitatis, ac beneficientiæ fons, (quem nemo non identidem, quantumvis miſer, quantumvis neglectus, ac diro fato, & veluti in pœnam genitus, haurit) nihil ſanè homini potius, antiquiuſque eſſe debebit, quàm ut ſemper omnes ſuas cogitationes eò dirigat, omnes ſuas vires, ac nervos eò obnixè contendat, ut ſibi non ſolùm natus, reliquis hominibus pro virili ſua parte, commodo, atque emolumento ſit: Quæ profectò res à primis annis meo inſculpta animo, (quamvis multa aliò abducerent, ac propellerent) literarum ſtudiis me totum tradidit, addixit, ac veluti mancipavit. Nec enim alindè quempiam vel majorem utilitatem ſibi ipſi decerpere, vel magis latiùſque aliis prodeſſe poſſe ob multas evidentes rationes maturè, ni fallor, expendi; quas ſi nunc recenſendis ingenuarum Artium laudibus proſequi velim, nunquam huic ad te Epiſtolæ finem imponam. At enim, cùm jam appetere tempus videretur, ut impenſus non perfunctoriè labor fructus aliquos in commune ederet, cœpi nonnullas lucubrationes in vulgus dare, alias ad idem quàm maxima diligentia præparare. Sed ecce interim dum prorſus noſtra curioſiùs, preſſiùs, ac limatiùs adorno, venit in mentem non leve operæ pretium factum iri, ſi utiliſſimos doctiſſimi Juriſconſulti Antonii Gomezii Tractatus meis Annotationibus locupletatos typis exarandos committerem. Siquidem cùm omnis Juriſprudentia in eo ſolùm tota ſpectet, ac referatur, ut poſtremæ ſolemnes mortalium voluntates ratum ac firmum effectum ſortiantur; lites juſtè terminentur, facinora ſtatis ac rationi conſentaneis pœnis compeſcantur; ſic ille profectò omnes has tres Juris partes diligenter, doctè atque enucleatè pertractavit, ut nullam omninò quæſtionem, quæ praxi atque uſui forenſi inſervire queat, prætermiſiſſe videatur; cæteras vero intricatas Juris commentitii quæſtiones, quæ non ad vitæ leges, ſed ad merum ac vanum ſcientiæ oſtentationem pertinent, conſultò intactas reliquit: quia tamen, ut Juſtinianus alicubi inquit, Omnium meminiſſe, & in nullo errare, magis divinum, quàm humanum eſt; fieri non potuit, quin interdum augendus, interdum accommodatè illuſtrandus, interdum denique, & id quidem rariſſimè, in ordinem redigendus videretur; quas ipſe partes, ut opus omnibus fermè numeris perfectum utilitatem longè majorem hujuſce Artis Conſultoribus appareret, pro viribus lubentiſſimè explere, atque abſolvere meis Additionibus ſum conatus. Porrò cùm ex more à majoribus recepto labor hic meus alicui jam nuncupandus eſſet, nihil penitùs dubitavi, quin tibi ille in primis, ornatiſſime & chariſſime Conſobrine Emanuel, dicari jure merito atque conſecrari deberet. Jamdudum etenim & ſummoperè deſidero, & multis de cauſis me debere ſentio aliquod publicum mei propenſiſſimi in te amoris tuis ex integerrimis, atque inſignibus vitæ moribus præcipuè conflati teſtimonium extare: quamvis enim multum me artiſſima communis ſanguinis conjunctio tibi devinxerit, multò tamen magis, multò efficacius atque ardentius prædicabilis tuæ vitæ ratio me tibi obligat, tradit, ac penitùs addicit. Siquidem dumquantum animus memoriàque longiſſimè reſpicere poteſt, totam omnemque vitæ ſeriem à primis annis percurro, dum dicta tua pleraque omnia, ac facta mecum ſubtiliter revolvo, nihil in te non plenum prudentiâ, gravitate, modeſtiâ, fortitudine, atque inſigni animi generoſitate plenum invenio: nihil in te non ad virtutem veram hominis felicitatem referendum conſpicio; nihil denique in te conſequenter non ſumma laude dignum reperiri poſſe animadverto. Longus ſeu potius prolixus nimium eſſem, ſi inculpatiſſimam pueritiæ tuæ educationem narrando retexere voluero: cujus tamen pars major non immeritò tuis digniſſimis parentibus accepta referenda videbitur. Illi etenim antiquiſſimâ, atque honeſtiſſimâ generis proſapiæ

D. D.

ANT. GOMEZ,

J.C. ERUDITISSIMI

COMMENTARIORUM

VARIARUMQUE RESOLUTIONUM

Juris Civilis, Communis, & Regii.

TOMUS PRIMUS.

DE TESTAMENTIS.

PROOEMIUM.

COGITANTI mihi, quod præclarè dicebat ille Medicorum facilè Princeps Hippocrates, hominis Brevem eſſe vitam, artem longam, experientiam periculoſam; id in noſtra Juriſprudentia veriſſimè quoque uſurpari poſſe videtur. Tanta eſt enim Librorum, qui in ea ſcripti ſunt moles & vaſtitas, ut vix triplex hominum ætas eos percurrendo [ne dicam legendo, atque cogitando] poſſit ſufficere. Scientia verò adeo longa eſt, tot novis paſſim emergentibus negotiis dubiis, contrariiſque hominum opinionibus in toto Juris Civilis corpore diſperſis, ut cùm ad metam perveniſſe putes, te in medio curſu defeciſſe, longúmque iter tibi adhuc conficiendum ſentias. Experientia denique cùm & dubia ſit, & pro conſuetudine locorum univerſa, atque ſæpenumero ab ipſo Civilis Prudentiæ fonte exorbitans, tot præſertim antiquis abrogatis, tot novis Regum & Principum Conſtitutionibus, tot Civitatum enaſcentibus conſuetudinibus, nihil ferè certum, quod ſequaris, invenias; & cùm unum quid didiceris, aliud quoque addiſcendum eſſe animadvertas. Atque (ut verum dicam) ea cogitatio me majora ſcribere aggreſſum ſæpenumero revocavit, nedum lucem dare rebus cogito, etiam tenebras novis meditationibus afferam: atque, ut eſt in proverbio, γλαῦκας εἰς Ἀθήνας. Opus itaque excogitavi, quo breviter, clarè, dilucidéque omnia quæ hodie in Judiciis & Practica verſantur, ex utroque jure, & Doctorum diſputationibus, contrariiſque ſententiis traderem. Cùm enim in cæteris omnibus rebus omnis perſpicuitatis principium ſit ordo, eum ſequuti ſumus, in quo maximè gloriari poſſumus. Nam totum Jus Civile cum tripartitum ſit, noſtros quoque Commentarios in tres Tomos ſecuimus. Primum autem de Teſtamentis cæteriſque, quæ ad teſtantium ultimas voluntates ſpectant, fecimus. Secundum de Contractibus atque aliis conventionibus, quæ quotidie inter homines tractari ſo-